

Co-funded by
the European Union

Представництво Європейського Союзу в Україні
Технічний університет Мюнхена (Німеччина)
ГО «Центр освіти впродовж життя» (Україна)
ГО «Інститут стратегій інноваційного розвитку і
трансферу знань» (Україна)
Сумський Державний Університет (Україна)
Кафедра міжнародних економічних відносин
Модуль Жана Моне «Впровадження механізмів Європейського Союзу
для протидії сучасним викликам і загрозам»
(101085700 – ІМЕУ – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH)
(2022-2025)

МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ СУЧАСНИМ ВИКЛИКАМ І ЗАГРОЗАМ: ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, Україна, 28-29 лютого 2024 року)

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише автору (авторам) і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.

Суми
Сумський державний університет
2024

Co-funded by
the European Union

Delegation of the European Union to Ukraine
Technician University of Munich, Campus Straubing
for Biotechnology and Sustainability (Germany)
Public Union “Ukrainian Adult Education
Association” (Ukraine)
Public Union “Institute of strategies for innovative
development and knowledge transfer” (Ukraine)
Sumy State University (Ukraine)
Department of International Economic Relations
Jean Monet's module “Implementation of European Union mechanisms for
combating modern challenges and threats”
(101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH)
(2022-2025)

MECHANISMS FOR COMBATING MODERN CHALLENGES AND THREATS: LESSONS FROM THE EU FOR UKRAINE

Materials
of the International Scientific and Practical Conference
(Sumy, Ukraine, February 28-29, 2024)

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are, however, those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Sumy
Sumy State University
2024

Рецензенти:

Вікторія Божкова – д-р екон. наук, професор, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка (Україна);

Леонід Таранюк – д-р екон. наук, професор, Сумський державний університет (Україна)

*Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
(протокол № 15 від 24 червня 2024 року)*

М 55 Mechanisms for combating modern challenges and threats: lessons from the EU for Ukraine (Механізми протидії сучасним викликам і загрозам: досвід ЄС для України): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції в рамках виконання проекту Модуль Жан Моне програми ЄС Еразмус+ на тему «Впровадження механізмів ЄС для протидії сучасним викликам і загрозам» (101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) (2022-2025), м. Суми, 28-29 лютого 2024 р. / за заг. ред. В. Школи, М. Домашенко. – Суми: СумДУ, 2024. – 221 с.

The collection consists of the materials from International Scientific Conference «Mechanisms for combating modern challenges and threats: lessons from the EU for Ukraine», held within the project of the programme EU Erasmus+ «Implementation of European Union mechanisms for combating modern challenges and threats» (101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) in SSU. The materials represented are the results of the research being carried out in 14 countries (Czech Republic, Estonia, Germany, Israel, Italy, Kanada, Lithuania, Poland, Slovakia, Switzerland, Turkey, Ukraine, United Kingdom, USA) dedicated to following issues: EU policy on reducing global risks; Ukraine in the European security area; EU mechanisms for combating economic, environmental, geopolitical, social and technological risks; EU tools to ensure resilience, sustainability and security; EU's digital transformation of the economy and society; EU mechanisms for facilitating the process of rebuilding, recovery and reconstruction of Ukraine; social and economic aspects of structural changes toward bioeconomy and sustainable economic systems. The materials retain the style, spelling, and punctuation of the author's texts. Authors are responsible for the content of scientific reports.

До збірника ввійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Механізми протидії сучасним викликам і загрозам: досвід ЄС для України», що проводилась в рамках виконання проекту Модуль Жан Моне програми ЄС Еразмус+ 2022 року на тему «Впровадження механізмів Європейського Союзу для протидії сучасним викликам і загрозам» (101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) у СумДУ, в яких наведені результати наукових досліджень, що виконуються у 14 країнах (Велика Британія, Естонія, Ізраїль, Італія, Канада, Литва, Німеччина, Польща, Словачія, США, Туреччина, Україна, Чехія, Швейцарія), прив'язані таким питанням: політика ЄС щодо зменшення глобальних ризиків; Україна у Європейському безпековому просторі; механізми ЄС для боротьби з економічними, екологічними, геополітичними, соціальними і технологічними ризиками; інструменти ЄС для забезпечення стійкості, сталості та безпеки; цифрова трансформація економіки та суспільства ЄС; механізми ЄС для сприяння процесу відбудови, відновлення та реконструкції України; соціальні та економічні аспекти структурних змін в напрямку біоекономіки та стійких економічних систем. У матеріалах збережено стиль, орфографію, пунктуацію авторських текстів. Відповідальність за зміст наукових доповідей несуть автори.

УДК 339.9:061.1ЄС(477)(063)

© Сумський державний університет, 2024

Науковий комітет конференції:

Ольга Прокопенко (член робочої групи Проєкту)

д.е.н., професор, науковий дослідник, Естонський університету підприємництва Майнор (Естонія); професор кафедри економічної теорії, Інноваційний університет Колегіум Мазовія (Польща)

Юрій Петрушенко

д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, Сумський державний університет (Україна); заступник голови правління, ГО «Центр освіти впродовж життя» (Україна)

Ольга Попова

д.е.н., професор, завідувач кафедри управління і фінансово-економічної безпеки, ДВНЗ "Донецький національний технічний університет" (Україна);

Віталій Омеляненко (член робочої групи Проєкту)

д.е.н., доцент, академік Української технологічної академії, керівник Навчально-наукового центру проєктних технологій, Сумський Державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка (Україна); директор, ГО Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань (Україна); постдок, Естонський університету підприємництва Майнор (Естонія)

Олена Маркова

д.ю.н., доцент, Університет Лінкольна (Велика Британія); доцент, кафедра юридичних дисциплін, Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ (Україна);

Вікторія Школа (керівник робочої групи Проєкту)

к.е.н., доцент, провідний науковий співробітник кафедри міжнародних економічних відносин, Сумський державний університет (Україна); постдок, Мюнхенський технічний університет (Німеччина)

Марина Домашенко (член робочої групи Проєкту)

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Сумський державний університет (Україна)

Маріна Ярвіс

PhD, доцент, Естонський університет підприємництва Майнор, Таллінський технічний університет (Естонія)

Марія Троян (член робочої групи Проєкту)

к.е.н., доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанного сервісу, Сумський Державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка (Україна)

Тетяна Курбатова

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Сумський державний університет (Україна); науковий співробітник відділу досліджень наукової політики, Бізнес-школа Університету Сассекса, Університет Сассекса (Велика Британія)

Scientific committee:

Olha Prokopenko (member of the Project group),
Doctor of Economics, Professor, Researcher, Estonian Entrepreneurship University of Applied Science (Estonia); Professor of Economics Department, Collegium Mazovia Innovative University (Poland);

Yuriy Petrushenko

Doctor of Economics, Professor, the Head of the Department of International Economic Relations, Sumy State University (Ukraine); vice-head, Public Union “Ukrainian Adult Education Association” (Ukraine);

Olha Popova

Doctor of Economics, Professor, the Head of the Management and Financial and Economic Security Department, Donetsk National Technical University (Ukraine);

Vitaiy Omelyanenko (member of the Project group)

Doctor of Economics, Associate Professor, Academician of Ukrainian Technological Academy, Head of Educational and Scientific Center of Project Technologies, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko (Ukraine); Postdoc, Estonian Entrepreneurial University of Applied Sciences (Estonia); Director, NGO Institute of Innovation Development Strategies and Knowledge Transfer (Ukraine);

Olena Markova

Doctor of Law, Associate Professor, University of Lincoln (the United Kingdom); Associate Professor, the Department of Legal Disciplines, Sumy Branch of Kharkiv National University of Internal Affairs (Ukraine);

Viktoriia Shkola (leader of the Project group)

PhD in Economics, Associate Professor, Leading Researcher, the Department of International Economic Relations, Sumy State University (Ukraine); Postdoc, Professorship of Sustainable Economic Policy, TUMCS for Biotechnology and Sustainability, Technical University of Munich (Germany);

Maryna Domashenko (member of the Project group)

PhD in Economics, Associate professor, Associate Professor, the Department of International Economic Relations, Sumy State University (Ukraine);

Marina Jarvis

PhD in Business Administration, Associate Professor, Estonian Entrepreneurship University of Applied Science, Tallinn University of Technology (Estonia);

Maria Troyan (member of the Project group),

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Tourism and Hotel and Restaurant Service, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko (Ukraine);

Tetiana Kurbatova

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of

International Economic Relations, Sumy State University (Ukraine); Senior Research Fellow of the Science Policy Research Unit, University of Sussex Business School, University of Sussex (the United Kingdom)

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

Політика ЄС щодо зменшення глобальних ризиків

SECTION 1

EU policy on reducing global risks

<i>Антощенко В.В., Дейнега М.В.</i> ОСНОВИ СПІЛЬНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	17
<i>Shkola V., Peresadko G., Rakhimova O., Biryukov O.</i> DEVELOPMENT OF HEALTH POLICY IN THE CONTEXT OF GLOBAL RISKS MANAGEMENT: THE EU EXPERIENCE FOR UKRAINE	20
<i>Нич Т.В.</i> ЕКОНОМІЧНІ ТА ОСВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ: АНАЛІЗ З ГЛОБАЛЬНО-ПІВНІЧНОЇ ПЕРСПЕКТИВИ.....	25
<i>Антощенко В.В., Глянь Т.І.</i> РОЛЬ ТА МІСЦЕ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН В ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	28
<i>Косенко С.А., Перерва П.Г.</i> ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ	31
<i>Нестеров Д.О., Перерва П.Г.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ	33
<i>Перерва О.П., Романчик Т.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ НАУКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В ФРН.....	37

<i>Савельєва А.А.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОЇ УЧАСТІ ЖІНОК В ЕКОНОМІЦІ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ..	40
---	----

РОЗДІЛ 2

Україна у Європейському безпековому просторі

SECTION 2

Ukraine in the European security area

<i>Подрез-Ряполова І.</i> СТРАТЕГІЧНИЙ КОМПАС БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ЄС: ОКРЕМІ ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ТА ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.....	43
<i>Tkachenko A., Bondarenko H.</i> THE ROLE OF CYBER SECURITY FOR UKRAINE'S ECONOMIC SYSTEM.....	47
<i>Рак М.С.</i> РОЛЬ ЖІНОК У ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТАХ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ АНАЛІЗ.....	49
<i>Чилібійська А.Д., Оленцевич Н.В.</i> МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РИНОК ПРАЦІ.....	51
<i>Бородіна О.А.</i> ФІСКАЛЬНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: АДАПТАЦІЯ В УКРАЇНІ ДОСВІДУ ПОЛЬЩІ ТА ЛИТВИ.....	54
<i>Абрамова А.С.</i> ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ НА ДІЛОВУ АКТИВНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ БІЗНЕСУ.....	57
<i>Холодова О., Бугайова М., Ковальов В.</i> ЯКІСНА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОРОЖНЬОГО РУХУ – КРОК ДО ПІДВИЩЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	60

Овсюк Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС ТА МСФЗ.....	63
---	----

Синчак В. П. ВПЛИВ ПОДАТКОВОГО МЕХАНІЗМУ ЄС НА ГАРМОНІЗАЦІЮ ПДВ ЯК ЕЛЕМЕНТА ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	65
---	----

РОЗДІЛ 3

**Механізми ЄС для боротьби з економічними, екологічними,
геополітичними, соціальними і технологічними ризиками**

SECTION 3

**EU mechanisms for combating economic,
environmental, geopolitical, social and technological risks**

Сриберко А.В., Петрушенко М.М., Степанова Ю.В. СУПУТНИКОВИЙ МОНІТОРИНГ БЕРЕГОВОЇ СМУТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ТА ЕКОЛОГІЧНИМИ РИЗИКАМИ.....	68
--	----

Курііанова L, Курііанова D. SOCIO-ECONOMICAL QUINTILES OF REFUGEES AND FORCIBLY DISPLACED PERSONS. MAIN PERSPECTIVE MECHANISMS OF INTEGRATION AND SOCIAL INCLUSION IN PROCESS OF BUILDING SUSTAINABLE SOCIETY.....	71
---	----

Святна Т., Галинська А.В. РЕГУЛЮВАННЯ КОНЦЕПЦІЙ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ З ВРАХУВАННЯМ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ ТА МОЛОДІЖНОЇ АУДИТОРІЇ.....	76
---	----

Чернишенко О.І., Кобелєва Т.О. РОЗПОДІЛ ВИТРАТ НА ЗАОХОЧЕННЯ ДОСЛІДНИКІВ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ.....	78
---	----

Чубенко В.А. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЯК ЗАСОБУ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ГЛИБОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В АСПЕКТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ЄС.....	81
Лепський Р.С., Ткачов М.М. АНТИМОНОПОЛЬНЕ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В ЄС.....	83
Markova O. MEDIATION AS THE KEY TO RESOLVING MILITARY CONFLICTS.....	86
Шейн Є.С., Дьякова Н.М., Перерва П.Г. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ЗАСАДАХ СТАРТАП-СТУДІЙ.....	88
Волкова Я., Хмурова В. АНАЛІЗ МЕТОДИК ОЦІНКИ СТАНУ РИНКУ МЕДИЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ У РІЗНИХ КРАЇНАХ ЄС.....	90
Шмиголь Н.М., Бірський В.В., Антонюк А.А. ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ДЛЯ ОЦІНКИ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	93

РОЗДІЛ 4

Інструменти ЄС для забезпечення стійкості, сталості та безпеки

SECTION 4

EU tools to ensure resilience, sustainability and security

Антощенкова В.В., Апросіна О.Б. СТАЛІЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЯК ОСНОВА СВІТОВОЇ БЕЗПЕКИ.....	97
Антощенкова В. В., Семперович І.В. ПРІОРИТЕТНІ ДІЇ ЄС В ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	100

Корольчук Л.В. ЗДОБУТКИ ЄС НА ШЛЯХУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	103
Антощенко В. В., Пересада М.О. АНАЛІЗ ЗВІТУ ПРО СТАЛИЙ РОЗВИТОК КРАЇН ЄВРОПИ.....	105
Біловол А.В., Тарасенко С.В. АНАЛІЗ ДОСЯГНЕННЯ КРАЇНАМИ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 9 НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ, КИТАЮ, США ТА УКРАЇНИ.....	107
Трушкіна Н.В. ІНСТРУМЕНТИ ЄС ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	109
Гармаш С.В. Перерва П.Г. КАДРОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД.....	112
Євсєєв А.С., Перерва П.Г. МОТИВАЦІЯ НАУКОВЦІВ ДО КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД.....	115
Мирошник Т.О, Кобєлева Т.О. ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КРАЇНАХ ЄС.....	118
Кравцов В.Ю, Перерва П.Г. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇН ЄС.....	121
Перерва П.О., Косенко О.П. МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ЄС ТА ЙОГО ЕФЕКТИВНІСТЬ.....	124
Климентова М.В., Кобєлева Т.О. МЕТОДИ ВСТАНОВЛЕННЯ ЦІН В ЄС: ЗОВНІШНЄ РЕФЕРЕНТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ.....	127

РОЗДІЛ 5
Цифрова трансформація економіки та суспільства:
досвід ЄС

SECTION 5
Digital transformation of the economy and society:
EU experience

<i>Гопанчук Л. М.</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ.....	130
<i>Levkin A., Kotko Ya, Chaliy I.</i> DIGITAL TRANSFORMATION OF THE NATIONAL ECONOMY: EUROPEAN EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR UKRAINE.....	133
<i>Коритько Т. Ю.</i> МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВ З УРАХУВАННЯМ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	135
<i>Прокопенко М.О., Кочубей О.В.</i> ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ В СУЧАСНОМУ БІЗНЕС- УПРАВЛІННІ: РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	138
<i>Привалов М.І., Ніколаєв Д.П., Рассадникова С.І.</i> ЦИФРОВІ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ.....	141
<i>Domashenko M. D., Domashenko V.S., Domashenko M.S.</i> ELECTRONIC COMMERCE AS A MODERN DIRECTION OF INTERNATIONAL TRADE.....	143
<i>Пожуєва Т.О., Щеголеватих Д.Є.</i> МАЙБУТНЄ ПРАЦІ: ВЗАЄМОДІЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ, ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В ЕПОХУ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ.....	145
<i>Tarasenko S., Duranowski W.</i> SWOT-ANALYSIS OF POLAND'S AND UKRAINE'S ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IMPLEMENTATION.....	147

<i>Бут М.Г., Сайчук В.С.</i> ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СМАРТ-ТУРИЗМ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	149
<i>Біловол А.В., Тарасенко С.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЛОГІСТИКИ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО ШОСТОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УКЛАДУ.....	152
<i>Ільченко В.М.</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ МИТНИХ ПРОЦЕДУР.....	154
<i>Koldovskiy A.</i> INFRASTRUCTURE TRANSFORMATIONS IN THE CONTEXT OF FINANCIAL SECTOR DIGITALIZATION.....	156
<i>Копиця А.О., Кобєлєва Т.О.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕВАГ НІАРШОРІНГУ (NEARSHORING) ДЛЯ КРАЇН СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	159
<i>Розгон О.В.</i> ДОСТУПНІСТЬ ЦИФРОВОЇ РЕПРОДУКЦІЇ У ВІДКРИТОМУ СХОВИЩІ МУЗЕЮ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ.....	162

РОЗДІЛ 6

Механізми ЄС для сприяння процесу відбудови, відновлення та реконструкції України: виклики та загрози

SECTION 6

EU mechanisms for facilitating the process of rebuilding, recovery and reconstruction of Ukraine: challenges and threats

<i>Pondorfer A., Shkola V., Hoch G.</i> THE WAR, SOCIAL CAPITAL AND RESILIENCE IN UKRAINE ...	164
<i>Омельяненко В.А., Омельяненко О.М.</i> ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СТАРОПРОМИСЛОВИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ.....	168

Науменко О.М. ВИКЛИКИ ДЛЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ НА ШЛЯХУ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄС.....	170
Прокопенко О.В., Кльон В.М., Костирко Д.Р., Богачов Д.І. СТІЙКИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД: СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ПІДХІД.....	173
Шевченко Г.М. ТРАНСФОРМАЦІЯ СТІЙКОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	175
Тур О.У. CORE POSITIONS OF UKRAINE'S POST-WAR RECONSTRUCTION ON THE BASIS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA EXPERIENCE.....	177
Новіков Ф.О., Таранюк К.В. УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В КОНТЕКСТІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ КОМПАНІЇ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ.....	179
Підоричева І.Ю., Ляшенко В.І. ГАРМОНІЗАЦІЯ СТАТИСТИЧНИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ ТА ЄС: ВИМОГИ ТА ВИКЛИКИ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	182
Юрко І.С. УМОВИ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ МІГРАНТІВ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	185
Панасюк О.М. ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ.....	188

РОЗДІЛ 7

Соціальні та економічні аспекти структурних змін у напрямку біоекономіки та стійких економічних систем

SECTION 7

Social and economic aspects of structural changes toward bioeconomy, and sustainable economic systems

Lisniak B., Domashenko M.

GLOBAL ENVIRONMENTAL PROBLEMS AND THEIR IMPACT ON INTERNATIONAL BUSINESS..... 192

Кравченко Ю.М.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ..... 195

Shkola V., Bakin M.

VIEW ON UKRAINE'S SUSTAINABLE DEVELOPMENT UNDER CONDITIONS OF THE ONGOING WAR..... 197

Макаренко І.О., Фомінов Р.М.

ТАКСОНОМІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЄС ТА УКРАЇНСЬКА СИСТЕМА КОДИФІКАЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ..... 200

Колотюк О.І., Перерва П.Г.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ..... 204

Баштовенко О.А., Кудьярова К.І.

БІОПЛАСТИК – ПЛАСТИК МАЙБУТНЬОГО І ПРОБЛЕМИ МАЙБУТНЬОГО..... 207

Perederii T., Kurbatova T.

RESOLVING IMBALANCES PROBLEM IN THE RENEWABLE ENERGY MARKET: APPROACHES OF THE EUROPEAN UNION.. 210

Bila Yu.A.

BIOFUEL AS A BIOENERGY ASSET: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF GLOBAL-SCALE UTILIZATION..... 212

<i>Хлисту́н Д.В., Перерва П.Г.</i> ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРИЧНИХ ПРЕПАРАТИВ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ: ДОСВІД ЄС.....	214
<i>Gmach Y., Ibañez M., Shkola V.</i> PERSPECTIVES ON WASTEWATER TREATMENT FROM DICLOFENAC.....	217

здійсненні структурних змін, необхідних для досягнення цілей Європейської зеленої угоди та цифрового переходу.

Список використаних джерел

1. Онегіна В.М., Антошенкова В.В. Спільна аграрна політика та конкурентоспроможність продукції сільського господарства ЄС. «Аграрна політика Європейського Союзу: виклики і перспективи» кол. монографія. Житомир: 2019, С.152-163.
2. Europe Sustainable Development Report 2023/24. <https://eu-dashboards.sdgindex.org/chapters/part-2-performance-of-european-countries-against-the-sdgs>
3. Антошенкова В.В. Конкурентоспроможність, як основа ефективної національної економіки. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. Харків: ХНТУСГ, 2019. Вип. 200. С. 84-95.

DEVELOPMENT OF HEALTH POLICY IN THE CONTEXT OF GLOBAL RISKS MANAGEMENT: THE EU EXPERIENCE FOR UKRAINE

PhD, Associate Professor Viktoriia Shkola

Technical University of Munich, Germany

Sumy State University, Ukraine

Doctor of Economics, Associate Professor, CEO Halina Peresadko

Waste Management Systems INC, Los Angeles, California, USA

PhD, economic researcher Olha Rakhimova

Comtra GmbH, Switzerland

PhD Student Oleksiy Biryukov

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Ukraine

Health-related risks are staying in the focus of society being systemic in nature, arising from viruses, pandemics, the spread of toxic elements, and increasing antibiotic resistance (AMR). According to Global Risks Reports (GRRs), provided by the World Economic Forum (WEF), health-related risks are identified as global risks that have a high and medium impact on each country over the short and long term.

Analysis of the GRRs 2007-2024 regarding health-related risks showed that the set and definitions of risks have evolved with new issues and threats (technologies, viruses etc.) emerging on the 10-year horizon. Furthermore, the rating of the health-related risk in terms of the impact and likelihood fluctuated significantly over the years and varied by respondents (subject-matter experts gave a significantly higher rating than their peers (WEF, 2012)). Greater public concern was observed after society actually faced the relevant challenges (influenza, i.e. H1N1 Swine Flu, MERS-Cov, and Ebola, COVID-2019).

According to the Global Risks Perception Survey chronic diseases risk was seen as highly severe and very likely to happen in the next 10 years, respectively, in the 4th and 3rd rankings by the impact and likelihood in 2009-2010 and 2nd and 5th by

likelihood in 2007-2008 (WEF, 2007, 2008, 2009, 2010). Also, other health-related risks, such as pandemics and infectious diseases, were highly estimated by the severity of economic and loss of life indices - in the 2nd, 5th and 3rd rankings by the impact in 2007, 2008 and 2009 respectively (WEF, 2007, 2008, 2009). In 2011, the risks of chronic diseases and infectious diseases were assessed by severity of 500 and 250 billion USD, respectively and by the likelihood as very likely and likely to happen in the next 10 years, respectively. In 2012 and 2013, the likelihood of occurring in the next ten years and the impact of the risks of rising rates of chronic disease and vulnerability to pandemics were growing and were assessed from 3 to 3.7 (on a scale of 1 to 5), indicating high concerns due to their high potential for far-reaching impact on social stability, societies, communities and individuals. In 2014 risks of a pandemic outbreak, antibiotic-resistant bacteria and unmanageable burden of chronic disease were assessed by impact and likelihood of 3.9 to 4.6 on a scale of 1 to 7 (WEF, 2014). During 2015-2020, only one health-related risk - the risk of rapid and massive spread of infectious diseases - was analyzed, while the rise of chronic diseases was regarded as a trend in 2015-2019. In 2015 and 2016 the risk of infectious diseases spread was ranked 2nd and 8th by severity in the 10-year horizon with a lower-than-average likelihood (4.5 at the average of 4.82 and 4.4 at the average of 4.87, respectively by years) estimated on a scale of 1 to 7 (WEF, 2015, 2016). In 2017 the risk was assessed by impact higher (3.55) than the average (3.47) on a 1-5 scale and by likelihood lower (4.4) than the average (4.92) on a scale of 1-7 (WEF, 2017). In 2018-2020, the risk of infectious diseases was the 10th ranked by impact, but the likelihood was estimated lower than average one (3.05 at the average of 3.48, 3.1 at the average of 3.41 and 2.9 at the average of 3.31 respectively by years) on a scale of 1 to 5. (WEF, 2018, 2019, 2020).

In 2021-2022, it was the 1st and 6th ranked by impact respectively and 4th by likelihood in 2021 (WEF, 2021, 2022). In 2023, it was ranked by severity in the short and long term, 20th and 27th, respectively compared to 23rd and 19th in 2024 (WEF, 2023, 2024).

In recent years, the scores of multiple social risks, such as severe mental health deterioration and chronic diseases and health conditions, have also worsened. The risk of chronic diseases and health conditions was ranked by severity in the short and long term, 20th and 26th respectively, compared to 27th and 20th in 2024 (WEF, 2023, 2024). Meanwhile, the emerging risk of severe mental health deterioration was seen as a “top blind spot” with a moderate impact (2.95 at an average of 3.4) and a probability of approximately 40% (3.1 at an average of 3.28) in 2021 (WEF, 2021). In 2023, it was ranked 23rd and 25th by severity in the short and long term, respectively (WEF, 2023).

It should be noted that global public health is under growing pressure. During COVID-19, risks of mental health deterioration and infectious diseases amplified the most globally. Moreover, global trends in declining mental health - psychological

and emotional well-being, increasing stressors such as unemployment, poverty, loneliness and violence (particularly in the conditions of the ongoing war in Ukraine) - resulted in replacing infectious diseases with non-communicable diseases (cardiovascular diseases or mental illness), being the leading cause of death. Furthermore, emerging risks to physical and mental health, including AMR, vaccine hesitancy, and climate-driven nutritional and infectious diseases, have continued to intensify in recent years and have become imminent threats to the world (WEF, 2013, 2018-2024). Hence, health systems worldwide are at risk of becoming unfit for purpose, which reflects the need for a higher level of preparedness for health-related risks at both the national and international levels to address them (WEF, 2015, 2024).

Taking into account the fact that in many parts of the world health systems are failing to adapt to emerging challenges, effective national policy-making and international cooperation are now more important than ever for tackling global challenges. Moreover, modern health systems need innovations - new infrastructure, resources and skills (Shkola et al., 2008, 2016, 2020, 2021, 2021a).

As a response to the COVID-2019 pandemic and emerging risks, EU member states have been adopting laws and recommendations in the field of public health policy to protect people, improve the EU's coordination and capacity in the vital areas of prevention, preparedness, surveillance, risk assessment, early warning, and response and tackle common health challenges resulting from AMR, preventable chronic diseases and an ageing population (European Council, Council of the European Union, 2022).

In 2022, the EU adopted the 'European Health Union' package that focuses on urgent and long-term health priorities, such as response to the COVID-19 crisis and resilience to cross-border health, and Europe's Beating Cancer Plan, the Pharmaceutical Strategy for Europe and digital health. (European Commission, 2024; European Council, Council of the European Union, 2024). The European Health Union is a set of regulations to strengthen the EU's health security framework to prepare and respond to future pandemics and other cross-border health crises and threats. Also, it focuses on It includes a regulation on serious cross-border threats to health, two regulations to revise the mandates for the European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) and for the European Medicines Agency (EMA) and a regulation on a framework of measures related to medical countermeasures in the event of a public health emergency at Union level. Moreover, to provide the development, manufacturing, procurement and equitable distribution of key medical countermeasures within the EU, the new Health Emergency Response Authority (HERA) was established (European Council, Council of the European Union, 2022).

In 2023, the European Council adopted conclusions to prioritise mental health and well-being in the different contexts in the life course, focusing on the most vulnerable groups (people doing precarious work and young people (European

Council, Council of the European Union, 2024). Member states are enlarging action plans and strategies with a cross-sectoral approach to mental health (European Council, Council of the European Union, 2024a).

In 2023, the European Council adopted conclusions on mental health and precarious work and conclusions on young people and mental health. The set of conclusions is the guidance on how to address this issue, improve mental health at work and better meet the specific needs of young people (European Council, Council of the European Union, 2024a).

In November 2022 the new Global Health Strategy offering an agenda leading up to 2030 was launched. It “provides for twenty guiding principles to shape global health, makes concrete lines of action that operationalise those principles, and creates a new monitoring framework to assess effectiveness and impact of EU policies and funding. It outlines what the Commission will do and what it invites the Member States to do, each strictly within their respective competences and institutional roles as provided for in the treatie”. The strategy focuses on three core priorities, namely (1) “delivering better health and well-being of people across the life course; (2) strengthening health systems and advance universal health coverage; and a (3) preventing and combating health threats, including pandemics, applying a One Health approach” (Greer et al., 2023; European Union, 2022).

It should be noted that the EU cooperates with other countries on global health threats and challenges, such as AMR infections and vaccination (European Commission, 2024), “facilitates and encourages the continuous voluntary exchanges on health system innovation aimed at knowledge sharing and mutual learning in order to inform decision-making and support national policy actions based on Member States’ needs” (Council of the European Union, 2021).

References

1. Council of the European Union (2021). Conclusions on strengthening the European Health Union - Council Conclusions (7 December 2021) Online. [20 January 2024], [<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14886-2021-INIT/en/pdf>]
2. Greer S. L., Mauer N., Jarman H., Rockwell O., Falkenbach M., Kickbusch I., Panteli D., Wismar M. (2023). European support for improving global health systems and policies. *Policy brief (European Observatory on Health Systems and Policies. Online)*. [20 January 2024], [<https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/376756/Policy-brief-57-1997-8073-eng.pdf?sequence=1>]
3. European Commission (2024). Public health. Online. [20 January 2024], [https://health.ec.europa.eu/eu-health-policy/overview_en].
4. European Council, Council of the European Union (2024). EU health policy. Online. [20 January 2024], [<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-health-policy/>]
5. European Council, Council of the European Union (2022). European Health Union: protecting Europeans against cross-border health threats. Online. [20 January 2024], [<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/protecting-against-cross-border-health-threats/>]
6. European Council, Council of the European Union (2024a). Mental health. Online. [20 January 2024], [<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/mental-health/>]
7. European Union (2022). EU global health strategy. [20 January 2024], [<https://health.ec.europa.eu/document/download/25f21cf5-5776-477f-b08e->

d290392fb48a_en?filename=international_ghs-report-2022_en.pdf]

8. Shkola V., Omelyanenko V., Skorik V. (2016). International aspect of ecological innovations. *Economic Processes Management: International Scientific E-Journal*. № 4 (5). URL: http://epm.fem.sumdu.edu.ua/download/2016_4/epm2016_4_15.pdf

9. Shkola V. Intellectual capital as an driver of advanced innovative development. Socio-Economic Challenges : Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, Sumy, March 22–23, 2021 / edited by Prof., Dr. Vasilyeva Tetyana. – Sumy : Sumy State University, 2021. P.167-169.

10. Shkola, V., Prokopenko, O., Stoyka, A., Nersesov, V., Sapiński, A. (2021a). Green project assessment within the advanced innovative development concept. *Estudios de Economía Aplicada*, 39(5). URL: <http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/5135>

11. Shkola, V. (2008). Greening of innovation in ensuring sustainable development. Mechanism of Economic Regulation. 4. P. 150-158.

12. Shkola V., Domashenko M., Kasianenko T., Scherbachenko V. (2020). International economic security management within the advanced innovative development paradigm. National Development Goals: Innovation Framework. Monograph / ed. by O. Prokopenko, V. Omelyanenko. Agenda Publishing House Limited, London, United Kindom, 2020. – P. 30-48

13. World Economic Forum (2024, 10 January). Global Risks report 2024. Online. [20 January 2024], [<https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2024/>]

14. World Economic Forum (2023). The Global Risks Report 2023. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2023.pdf]

15. World Economic Forum (2022). The Global Risks Report 2022. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2022.pdf]

16. World Economic Forum (2021). The Global Risks Report 2021. Online. [20 January 2024], [<https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2021>]

17. World Economic Forum (2020). The Global Risks Report 2020. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf]

18. World Economic Forum (2019). The Global Risks Report 2019. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2019.pdf]

19. World Economic Forum (2018). The Global Risks Report 2018. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/WEF_GRR18_Report.pdf]

20. World Economic Forum (2017). The Global Risks Report 2017. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/GRR17_Report_web.pdf]

21. World Economic Forum (2016). The Global Risks Report 2016. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/GRR/WEF_GRR16.pdf]

22. World Economic Forum (2015). The Global Risks Report 2015. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_2015_Report15.pdf]

23. World Economic Forum (2014). The Global Risks Report 2014. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalRisks_Report_2014.pdf]

24. World Economic Forum (2013). The Global Risks Report 2013. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalRisks_Report_2013.pdf]

25. World Economic Forum (2012). The Global Risks Report 2012. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalRisks_Report_2012.pdf]

26. World Economic Forum (2011). The Global Risks Report 2011. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2011.pdf]

27. World Economic Forum (2010). The Global Risks Report 2010. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2010.pdf]

28. World Economic Forum (2009). The Global Risks Report 2009. Online. [20 January 2024], [https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2009.pdf]

29. World Economic Forum (2008). The Global Risks Report 2008. Online. [20 January 2024],